

Waar het heraangelegde Molenbeekse openbaar domein grenst aan het verouderde Dilbeekse openbaar domein wordt de gewestgrens zichtbaar op het terrein.

In de MoortebEEK-Palokewijk, een residentiële wijk aan de grens met Brussel, wil de Gemeente Dilbeek iets doen aan het sluipverkeer en de nadrukkelijke aanwezigheid van de auto, om meer ruimte over te houden voor ontmoeten en verblijven, voor water en groen. Het reliëf en de waterhuishouding vormen de basis voor het nieuwe ontwerp, en testopstellingen leidden al tot meer dialoog met én tussen de bewoners.

Verkavelingswijk tussen ring, steenweg en natuurgebied

De MoortebEEK-Palokewijk is een typische verkavelingswijk aan de rand van de gemeente Dilbeek. De woonwijk ligt ingesloten tussen de Ring rond Brussel en de Ninoofsesteenweg aan de ene kant, en de grens met het Brussels Gewest en het Scheutbospark aan de andere. Hoewel het maar 1,7 kilometer fietsen is tot in het centrum van Dilbeek, vormt al die auto-infrastructuur een grote barrière. De bewoners hebben het gevoel 'niet bij Dilbeek te horen'. De grens met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest loopt letterlijk door de as van een aantal wijkstraten, en de wijk grenst maar liefst aan drie Brusselse gemeenten: Sint-Agatha-Berchem, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht. Dat maakt ingrijpen in de mobiliteit complex en afstemming met de buurgemeentes des te belangrijker. De straten met laanbomen geven dan wel een groene indruk, de wijk is volledig bedacht op maat van de auto: het openbaar domein is erg verhard en het wordt grotendeels ingenomen door geparkeerde auto's – ze staan soms zelfs op de stoep – omdat parkeren er gratis is voor iedereen. Het openbaar domein is dus niet uitnodigend of aantrekkelijk ingericht voor voetgangers en fietsers. De aanwezigheid van vier lagere scholen aan de rand van de wijk, net over de grens in Molenbeek, draagt bij aan de parkeerdruk, en de invoering van de lage-emissiezone in Brussel heeft die nog verhoogd. Met het Scheutbospark is recreatief groen niet veraf en rond de steenweg liggen allerlei commerciële voorzieningen, maar in de wijk zelf ontbreekt het aan ontmoetingsruimte. De wijk ligt in glooiend gebied, op de flank van de vallei van de MoortebEEK. Op het

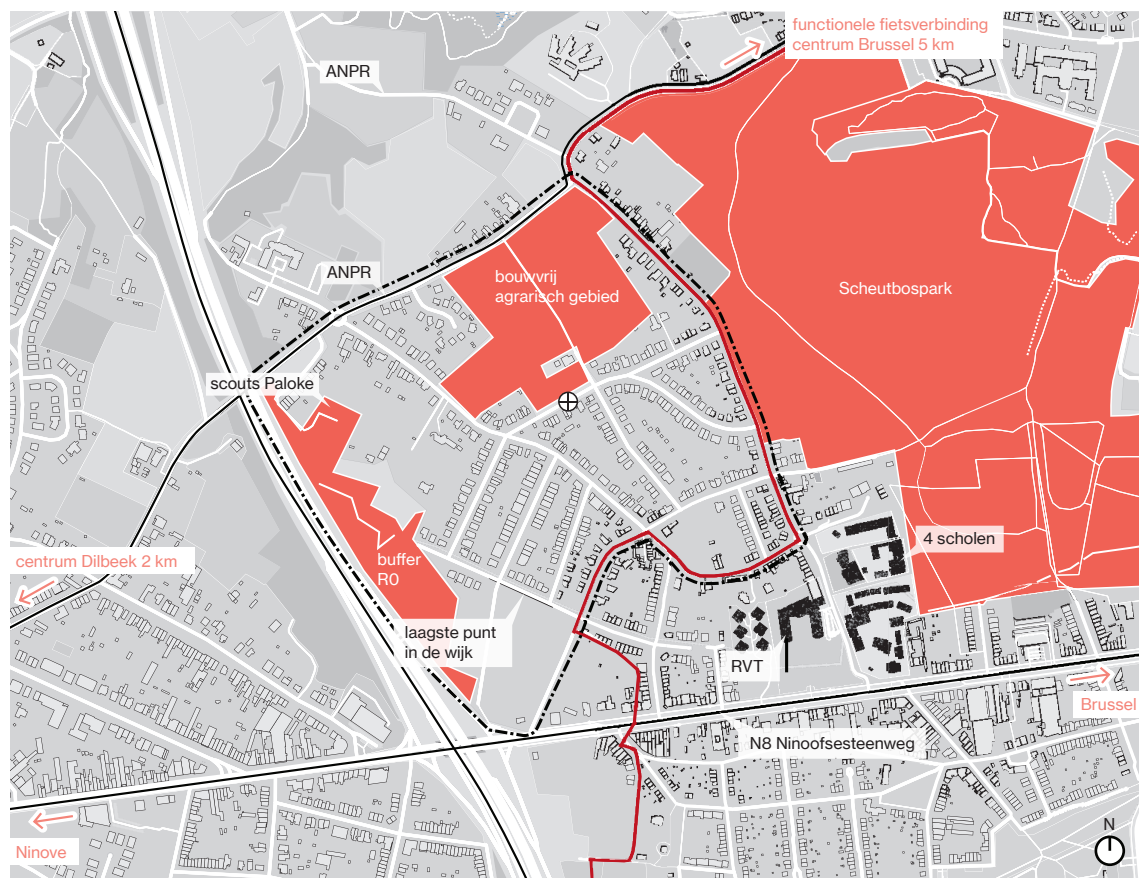
plateau ten noorden van de wijk bevindt zich een agrarisch gebied dat met erosie en afstromend water kampt. Bij zware regenval veroorzaakt dit – samen met de grote verharding in de wijk zelf – wateroverlast in de kelders in de André Waucquezlaan, het laagste punt van de wijk.

Klimaatambities hoog op de agenda

Voor Dilbeek staan klimaatmitigatie en -adaptatie boven aan de lijst met ambities voor de Leefbuurt. Om de CO₂-uitstoot te verminderen moeten voetgangers en fietsers een centrale positie krijgen in de toekomstplannen voor de buurt. Maar dat kan alleen als je de wijk ook in haar ruimere omgeving bekijkt. Voor korte verplaatsingen naar het centrum van Dilbeek wil de gemeente de fiets zoveel mogelijk promoten, en ook de fietsverbinding naar Brussel via de Kasterlindenstraat moet beter. In de wijk zelf wil de gemeente de parkeermogelijkheden duidelijker afbakenen en het overaanbod parkeerplaatsen op het openbaar domein afbouwen. Veel woningen beschikken immers over een eigen oprit of een vaak onderbenutte garage. Parkeren op openbaar domein kan dus in principe beperkt worden tot bezoekers-parkeren of het parkeren van een tweede wagen. Ook door het aanbod aan deelauto's te versterken zal de behoefte om op straat te parkeren verminderen én geef je bewoners een zetje om hun tweede auto weg te doen. De gemeente wil het residentiële karakter van de wijk behouden en versterken door aan een betere sociale cohesie en een grotere betrokkenheid van bewoners te werken. De heringerichte publieke ruimte moet nieuwe en aantrekkelijke beleef- en rustplekken bieden, zodat mensen er meer met elkaar in contact komen. Een groenere

Het gemeentebestuur heeft de expliciete doelstelling geformuleerd om 80% van het regenwater in de wijk te houden.

- projectgebied
- gewestgrens
- belangrijke open ruimte
- belangrijke gebouwen
- belangrijke as
- ⊕ filter

Straten met laanbomen geven een groene indruk, maar de wijk is bedacht op maat van de auto.

Het openbaar domein is erg verhard en het wordt ondanks de aanwezigheid van opritten veel ingenomen door geparkeerde auto's.

Op het hoogste punt in de wijk bevindt zich een agrarisch gebied dat met erosie kampt.

publieke ruimte verbetert de beeldkwaliteit en schept meer eenheid in de buurt. De biodiversiteit in de buurt moet beter, en bestaande groenstructuren kunnen zichtbaarder en beter met elkaar verbonden worden door het laanbomennetwerk uit te breiden. Het gemeentebestuur heeft de expliciete doelstelling geformuleerd om 80% van het regenwater in de wijk te houden en wil bewoners daarom sensibiliseren en motiveren om ook hun tuinen anders in te richten. Het is de ambitie van de gemeente om haar doelstellingen in samenspraak met de buurt uit te testen en nog te verfijnen. Laagdrempelige communicatie is daarbij onmisbaar.

Reliëf en waterhuishouding als basis voor de ruimtelijke visie

Het winnende ontwerpteam, Vectris in samenwerking met Evolta, hanteert in zijn voorstel het concept van de wijkkamer als leidend principe. Door alle wijkstraten zonder verbindende functie om te vormen tot woonerf wordt de verkeersfunctie ondergeschikt aan de verblijfsfunctie. Doorgaand autoverkeer – en dus sluiptverkeer – hoort er niet thuis. De toegangen of 'poorten' tot de wijk worden duidelijker gemarkeerd, zodat bezoekers en bewoners zich ervan bewust zijn dat ze de wijk binnenkomen. De Berchemstraat

Visualisatie van de toekomstige inrichting van de André Wauquezlaan met een zo beperkt mogelijke verhardingsoppervlakte. (Vectris)

maken de doorgang van gemotoriseerd verkeer onmogelijk. De ambitie is om de vrijgekomen ruimte met de groendienst en de dienst Vrije Tijd tijdelijk in te richten, maar dat is nog niet helemaal gelukt. Toch werd er hier al eens spontaan een paaseieren-raap georganiseerd. En naar verluidt is er door deze eenvoudige ingreep nu al meer communicatie tussen buurtbewoners. De straatambassadeurs praten met elkaar en er zijn verschillende whatsappgroepen

opgericht. Daar zijn soms ook protestgroepen bij, maar door een proefopstelling in te voeren breng je in ieder geval een dialoog op gang die ook waardevolle informatie kan opleveren over hoe de bewoners hun buurt gebruiken en beleven. Ondertussen krijgt de filter na de testfase een definitief statuut en is ook het stoeparkeren afgeschaft. Dit voorbeeld bewijst dat de durf om te testen loont. Ook kleine acties kunnen bijdragen tot meer sociale verbinding.

Opdrachtgever
Gemeentebestuur Dilbeek

Budget
Deelopdracht 1:
Masterplan met inrichtingsvisie voor de wijk en ontwikkelingsstrategie voor de gefaseerde uitvoering van de visie (vast)
€50.000 excl. btw

Deelopdracht 2:
Volledige studieopdracht voor de 1e uitvoering van het masterplan (vast)
€950.000 excl. btw investeringsbudget /
7% ereloon

Uitgenodigde bureaus
Metapolis + Made i.s.m. Corridor +
Suunta

Vectris i.s.m. Evolta (Studiebureau Jouret)
Plusoffice architects i.s.m. Basil
Descheemaeker en ARA

Laureaat
Vectris i.s.m. Evolta (Studiebureau Jouret)